

Usnesení Nejvyššího soudu ČSR ze dne 14.07.1975, sp. zn. 6 To 7/75, ECLI:CZ:NS:1975:6.TO.7.1975.1

Číslo: 32/1976

Právní věta: II. Důkaz výsledkem svědků, resp. přečtením protokolů o jejich výpovědích za podmínek § 211 tr. ř. nemůže být nahrazen vyjádřením těchto svědků před orgány podnikové kontroly obsaženým v revizní zprávě.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 14.07.1975

Spisová značka: 6 To 7/75

Číslo rozhodnutí: 32

Číslo sešitu: 4-5

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Dokazování

Předpisy: 141/1961 Sb. § 211

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 32/1976 sb. rozh.

I. K hodnocení revizní zprávy jako listinného důkazu (§ 112 odst. 2 tr. ř.)

II. Důkaz výsledkem svědků, resp. přečtením protokolů o jejich výpovědích za podmínek § 211 tr. ř. nemůže být nahrazen vyjádřením těchto svědků před orgány podnikové kontroly obsaženým v revizní zprávě.

(Usnesení Nejvyššího soudu ČSR ze dne 14. 7. 1975 sp. zn. [6 To 7/75](#).)

Nejvyšší soud ČSR usnesením ze dne 14. 7. 1975 sp. zn. [6 To 7/75](#) k odvolání obžalovaného J. V. zrušil rozsudek krajského soudu v Brně ze dne 31. 1. 1975 sp. zn. 2 T 31/74 a přikázal tomuto soudu, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Napadeným rozsudkem krajského soudu v Brně ze dne 31. ledna 1975 sp. zn. 2 T 31/74 byl obžalovaný J. V. uznán vinným trestným činem rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. c), odst. 2 písm. b), odst. 4 tr. zák. a za to byl odsouzen podle § 132 odst. 4 tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání devíti let, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 3 tr. zák.

zařazen do druhé nápravně výchovné skupiny a podle § 49 odst. 1 a § 50 odst. 1 tr. zák. mu byl dále uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu vykonávat vedoucí hospodářskou funkci s hmotně právní odpovědností na dobu čtyř let. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byl obžalovaný uznán povinným nahradit poškozené organizaci n. p. Zbrojovka Brno částku 136 000 Kčs s 3 ím úrokem z prodlení ode dne 20. 11. 1974, přičemž se zbytkem uplatněného nároku na náhradu škody byla tato organizace podle § 229 odst. 2 tr. ř. odkázána na řízení ve věcech občanskoprávních.

Uvedeného trestného činu se obžalovaný podle výroku napadeného rozsudku dopustil tím, že od března 1971 do dubna 1974 v Brně jako podnikový referent socialistické soutěže a nových forem práce v n. p. Zbrojovka Brno podvodným administrativním vykazováním odměn vylákal ke škodě tohoto podniku z fondu určeného pro dotování soc. soutěže celkem 163 000 korun, z nichž si pro svoji potřebu ponechal 136 000 Kčs a jiné zaměstnance podniku bezdůvodně obohatil o 20 103 Kčs, tedy majetek, který je v socialistickém vlastnictví rozkrádal tak, že sebe a jiné ke škodě takového majetku obohatil tím, že někoho uvedl v omyl, přičemž tento čin spáchal výdělečně a způsobil jím škodu ve velkém rozsahu.

Proti tomuto rozsudku krajského soudu v Brně podal obžalovaný v zákonné lhůtě odvolání. V něm vytýká nesprávnost výroku o vině a trvá na své obhajobě, že se žádné trestné činnosti, která je mu obžalobou kladena za vinu, nedopustil a podle jeho názoru v zájmu řádného objasnění věci bylo třeba, aby hospodaření s fondem určeným na odměny za socialistickou soutěž bylo prověřeno znalcem, popř. Výborem lidové kontroly. Obžalovaný poukazuje ve svém odvolání dále na to, že se nemůže spokojit jen s důkazy provedenými v hlavním líčení a z tohoto hlediska vytýká soudu prvního stupně, že neprovedl důkaz všemi svědky, jejichž výpovědi byly obžalobou navrženy ke čtení, a pokud některé svědky, především z řad vedoucích funkcionářů Zbrojovky, vyslechl, tedy pochybil v tom, že neproověřil jejich věrohodnost a spokojil se jen se zprávou podnikové kontroly, která jako interní orgán podniku není v této věci objektivní.

Nejvyšší soud ČSR jako soud odvolací přezkoumal v rámci ustanovení § 254 odst. 1 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost všech výroků napadeného rozsudku, proti nimž mohl obžalovaný podat odvolání, i správnost postupu řízení, které napadenému rozsudku předcházelo, přičemž přihlížet i k vadám, které nebyly odvoláním vytýkány, a dospěl k těmto závěrům:

Podle skutkového stavu zjištěného v napadeném rozsudku trestná činnost obžalovaného spočívala v tom, že jako podnikový referent socialistické soutěže a nových forem práce v n. p. Zbrojovka Brno, do jehož činnosti spadalo vyhotovování tzv. rozdělovníků odměn za vyšší formy soutěže, o jejichž přiznání bylo předtím rozhodnuto vedením podniku za součinnosti závodních společenských organizací (podnikový tiskopis č. 8560), připisoval do těchto rozdělovníků jména pracovníků, kteří vyhodnoceni a odměněni nebyli a k žádosti obžalovaného souhlasili s tím, aby byli pojeti do rozdělovníku a aby odměna na ně vykázaná po odpočtu tzv. příspěvku na daně, který obžalovaný těmto pracovníkům vyplácel, byla použita na různé účely uváděné obžalovaným, jako např. pro potřeby závodního výboru ROH, na pohoštění zahraničních delegací, pro oddíl kopané při TJ Zbrojovka Brno atd. Tímto způsobem obžalovaný vykázal v jím vyhotovených rozdělovnících v době od března 1971 do dubna 1974 celkem 45 pracovníků podniku, a to zpravidla každého z nich vícekrát s uvedením určité peněžní odměny, přičemž šlo o osoby, které nebyly v příslušném řízení k odměně navrženy ani schváleny. Soud prvního stupně dále zjistil, že těmito podvodnými manipulacemi obžalovaný odčerpал z fondu odměn pro soc. soutěž za uvedené období ke škodě n. p. Zbrojovka v Brně celkem částku 163 100 Kčs, z níž si ponechal pro sebe 136 000 Kčs a dalších 27 000 Kčs dal těmto pracovníkům s odůvodněním, že jde o formu odškodnění za zvýšení daně ze mzdy a za vyšší příspěvky, a tak je bezdůvodně obohatil celkem o částku 20 103 Kčs, když pouze částka 6997 Kčs byla těmito pracovníky odvedena na daň ze mzdy z odměn na ně vykázaných.

Tento skutkový stav zjistil soud prvního stupně především z revizní zprávy č. 4/74 odboru podnikové

kontroly n. p. Zbrojovka v Brně, v níž se uvádí, že revizní skupina složená z pracovníků J. J., M. P. a P. F. při detailní revizi všech rozdělovníků, které v letech 1969 až 1974 vyhotovil obžalovaný J. V., shledala, že obžalovaný počínaje rokem 1971 neoprávněně vykazoval v rozdělovnících odměny na jména pracovníků, kteří nebyly v příslušném období v socialistické soutěži zapojeni a ani vedením útvaru, závodu nebo podniku nebyli k vyznamenání nebo k udělení titulu navrzeni a že těmito machinacemi zavinil, že z fondu odměn za socialistickou soutěž bylo za dobu od roku 1971 do dubna 1974 neoprávněně vyplaceno 163 100 korun. Pod dokladem č. 1 je v této revizní zprávě podán přehled neoprávněně vyplacených odměn za socialistickou soutěž v uvedené době, v němž jsou podle jednotlivých hospodářských středisek uvedeni pracovníci, na které byly v rozdělovnících vykázány neoprávněně odměny s uvedením její výše a odkazem na pořadové číslo příslušného výdajového pokladního dokladu. Součástí revizní zprávy jsou dále záznamy obsahující vysvětlení jednotlivých pracovníků o okolnostech, za kterých došlo k tomu, že odměna byla na ně vykázána. K této revizní zprávě měl soud prvního stupně z primárních dokladů k dispozici jednak rozdělovníky za léta 1971 až 1974 a jednak pokladní doklady o výplatě peněz z pokladny obžalovanému odpovídající souhrnu částek odměn vykázaných v jednotlivých rozdělovnících. V některých podnikovou kontrolou pozastavených rozdělovnících - v dokladech jsou založený i rozdělovníky, které byly v naprostém pořádku - je jméno vykázaného pracovníka podtrženo hnědou čarou, což podle vysvětlivek obsažených v úvodním listě k těmto dokladům znamená, že jde o neoprávněnou výplatu.

V revizní zprávě podnikové kontroly se dále uvádí, že v písemnostech obžalovaného se nepodařilo nalézt ucelené podkladové soubory, tj. schválené a podepsané seznamy vyhodnocených pracovníků, a proto bylo nutno získávat tyto informace a podklady v písemnostech ZV ROH, rovněž namnoze neúplných (seznamy bez data a podpisů, dodatečně dopisovaná jména), a dále i v jednotlivých hospodářských střediscích, jejichž pracovníci byli v rozdělovnících odměn uvedeni, a vzájemným porovnáním a ověřením jednotlivých jmen a odměn v rozdělovnících s dostupnými doklady i záznamy o vyhodnocení socialistické soutěže pak orgány podnikové kontroly dospěly k výše uvedeným závěrům o závadném postupu obžalovaného.

Z těchto údajů revizní zprávy podnikové kontroly je zřejmé, že podniková kontrola při zpracování revizní zprávy vycházela z dokladů a záznamů o vyhodnocování socialistické soutěže nacházejících se jednak v písemnostech ZV ROH a jednak v jednotlivých hospodářských střediscích, jejichž pracovníci byli v rozdělovníku odměn uvedeni. K tomu o dokladech z písemných materiálů ZV ROH revizní zpráva uvádí jen to, že jsou „namnoze“ neúplná. Jinak je stejně jako materiály z jednotlivých středisek, o jejichž složení a obsahu se revizní zpráva vůbec nezmiňuje, nezpracovává a nerozebírá z hlediska jejich úplnosti a průkaznosti a všechny ostatní údaje o odměnách neoprávněně vykázaných obžalovaným opírá jen o rozdělovníky obsažené ve svazku dokladů pod č. 3. Tyto primární doklady týkající se vyhodnocení pracovníků a přiznaných odměn, na které odkazuje revizní zpráva, nebyly k revizní zprávě ani připojeny. Revizní zpráva rovněž neobsahuje žádné bližší údaje o tom, které z dokladů týkajících se vyhodnocení pracovníků, byly nalezeny v dokladech obžalovaného - zpráva v tomto směru uvádí jen to, že se v písemnostech ZV ROH, které - jak je ve zprávě uvedeno - byly rovněž neúplné. Uvést pokud možno přesný přehled o těchto dokladech nalezených v písemnostech obžalovaného bylo nutné již proto, že obžalovaný tvrdil, že na svém pracovišti zanechal všechny doklady, z nichž vycházel při zpracovávání rozdělovníků.

Zásadním nedostatkem je, že soud prvního stupně se spokojil s touto revizní zprávou, kterou v rozporu se skutečností hodnotí v napadeném rozsudku jako důkaz mající „jednoznačnou a nepochybnou průkaznost“ a že si neopatřil uvedené doklady o vyhodnocení pracovníků a přiznaných odměnách z fondu socialistické soutěže a nezjistil v hlavním líčení jejich obsah. tím opomenul důležitý důkazní prostředek nezbytný k posouzení toho, zda revizní zpráva je úplná, určitá a po všech stránkách přezkoumatelná. Takový postup byl v daném případě nutný nejen proto, že jedině na základě těchto primárních dokladů bylo možno posoudit, zda odměna byla vyplacena oprávněně či

nikoli, ale i s ohledem na to, že revizní zpráva o podstatné části těchto dokladů uvádí, že jsou namnoze neúplné, což již samo o sobě vyžadovalo náležité zpracování a vyhodnocení těchto dokladů.

Odvolací soud se pokusil tento nedostatek v dokazování odstranit a za tím účelem především vyslechl ve veřejném zasedání jako svědka samostatného kontrolora n. p. Zbrojovka Brno M. P., který jako jeden ze zpracovatelů revizní zprávy v tomto směru uvedl, že podniková kontrola vycházela ze závěrečných návrhů na vyznamenání pracovníků, potvrzených příslušnými podnikovými orgány a závodními složkami, které měli k dispozici z archívu ZV ROH. Podle těchto dokladů porovnávali rozdělovníky, a tak přišli na to, že v některých rozdělovnících byla uvedena jména dalších pracovníků, kteří nebyli zahrnuti do příslušných návrhů na vyznamenání, a když dále zjistili, že takový pracovník nebyl uveden ani v podkladech pro vyhodnocení na příslušném středisku, kde pracoval, tak odměnu, kterou podle rozdělovníku měl dostat, považovali za neoprávněně vyplacenou; potom ho vyslechli a jeho výpověď ve formě záznamu připojili k revizní zprávě. Na základě těchto údajů svědka odvolací soud si vyžádal od závodního výboru ROH n. p. Zbrojovka Brno podklady, z nichž vycházela podniková kontrola, a po provedení důkazu jejich přečtením zjistil, že jde o skupiny návrhů na propůjčení, popřípadě udělení různých státních a resortních vyznamenání, medailí, odznaků atd. (např. návrhy na odznak „Vzorný pracovník civilní obrany“, na udělení diplomu VIII. všeodborového sjezdu, na vyznamenání „Zasloužilý pracovník VHJ Zbrojovka“, na vyznamenání „Brigádník socialistické práce“, na vyznamenání „Nejlepší pracovník podniku“, státní vyznamenání „Za zásluhy o výstavbu“ atp.). Z těchto dokladů se také potvrzují závěry revizní zprávy v tom směru, že řada návrhů je bez data a bez podpisů zástupců vedení podniku a závodních společenských organizací, popř. i bez razítek těchto organizací. Při porovnání jmen osob vyhodnocených podle těchto dokladů se jmény osob uvedených v rozdělovnících odvolací soud shledal, že provedení tohoto porovnání je značně ztíženo proto, že na tiskopisech rozdělovníků je v rubrice „označení odměn“ převážně uvedeno heslo „Socialistická soutěž - odměny“, zatímco předložené doklady závodního výboru ROH jsou rozděleny, jak bylo již shora uvedeno, podle názvů udělených vyznamenání, odznaků, medailí atp. Navíc pak vyšlo najevo, že velký počet orgány podnikové kontroly pozastavených rozdělovníků není vůbec podložen návrhy obsaženými v předložených dokladech, což se zpravidla týká odměn přiznaných v souvislosti s vyhodnocením různých soutěží (např. soutěže řidičů, zlepšovatelů atd.). Avšak i u rozdělovníků, v nichž uváděná jména pracovníků odpovídají příslušnému návrhu, jsou uvedena jména dalších pracovníků (vedle jmen pracovníků, kteří podle zmíněného použitého označení neměli na odměnu nárok), která se v dokladech nevyskytují. Tak např. v rozdělovníku za období 5/72 připojeného k výdejovému dokladu č. 1403 je mezi jmény oprávněných pracovníků J. N., F. Š., O. T., M. K. uvedeno i jméno B. M., který však není uveden v návrhu na vyznamenání „Průkopník socialistické práce“ za rok 1972. Lez z toho usuzovat, že ohledně tohoto pracovníka pravděpodobně existuje jiný návrh, který v předloženém svazku není zařazen.

Z těchto zjištěných skutečností je zřejmé, že na základě návrhů, které byly odvolacímu soudu předloženy závodním výborem ROH n. p. Zbrojovka Brno, není možno přezkoumat správnost revizní zprávy ani se vypořádat s obhajobou obžalovaného pokud tvrdil, že do rozdělovníků uváděl jen jména pracovníků podložená řádnými návrhy, které nejsou obsaženy v předložených dokladech, a z toho usuzuje, že existují ještě další návrhy, které podniková kontrola nevzala v úvahu. V této souvislosti předseda ZV ROH K. P., jehož odvolací soud rovněž vyslechl jako svědka, podal vysvětlení, že ve svazku dokladů zapůjčených odvolacímu soudu závodním výborem ROH nejsou obsaženy všechny doklady a že orgánům podnikové kontroly byly dále zapůjčeny i zápisy ze schůzí závodního výboru ROH, kde byly schvalovány návrhy na odměny v socialistické soutěži a v nichž jsou uvedeny osoby, ohledně nichž byla odměna závodním výborem schválena nebo je v nich odkázáno na příslušný písemný návrh. Z této výpovědi svědka K. P. je nutno dovodit, že vedle těch, které byly předloženy odvolacímu soudu, existují ještě další doklady týkající se vyhodnocení pracovníků a přiznání odměn. Tyto poznatky svědčí o tom, že ani po doplnění dokazování v odvolacím řízení nebylo možno pro nedostatek primárních dokladů přezkoumat správnost závěrů revizní zprávy podnikové kontroly.

Z uvedeného vyplývá, že soud prvního stupně rozhodl o vině obžalovaného na základě neúplné a nepřezkoumatelné revizní zprávy. Správný postup umožňující řádné zjištění skutečného stavu věci předpokládal, aby soud prvního stupně především požádal orgány podnikové kontroly, kteří zpracovali revizní zprávu, aby tuto zprávu doplnili podrobným rozbohem a zpracováním dokladů o vyhodnocení pracovníků a odměnách přiznaných z fondu socialistické soutěže včetně těch dokladů, které by i v neúplném stavu byly nalezeny na pracovišti obžalovaného, pokud tyto doklady se vztahují k rozdělovníkům, v nichž měla být připisována jména pracovníků, kteří na odměnu neměli nárok. Soud prvního stupně dále měl opatřit tyto primární doklady (schválené návrhy a potřebné výpisy ze schůzí závodního výboru ROH) a provést jimi důkaz v hlavním líčení, a tak přezkoumat správnost závěrů revizní zprávy a obžalovanému umožnit, aby se k těmto dokladům vyjádřil. Dosavadní postup soudu prvního stupně, který považoval revizní zprávu za zcela věrohodný důkaz, aniž její závěry přezkoumal z hlediska všech dostupných primárních dokladů, je v rozporu se zásadou o hodnocení důkazů stanovenou v § 2 odst. 6 tr. ř.

Z revizní zprávy lze dále zjistit, že pracovníci podnikové kontroly si své zjištění o neoprávněné výplatě odměn ověřovali i výsledkem osob, na které byla neoprávněná odměna vykázána. Tyto osoby byly vyslechnuty jako svědci i v přípravném řízení. V obžalobě krajský prokurátor navrhl, aby někteří z těchto svědků byli v hlavním líčení vyslechnuti a ohledně ostatních aby byla jejich výpověď z přípravného řízení přečtena. Soud prvního stupně vyslechl z těchto svědků B. G., B. H., O. A., O. B., K. B., V. Č., J. S., E. S., J. S., J. T., M. Z., ing. B. L., V. p. staršího, C. P., V. P. a V. Č. Naproti tomu další svědky - celkem jde o 32 svědků -, jejichž výpovědi obžaloba navrhla v hlavním líčení přečíst, popřípadě svědka V. P. vyslechnout, soud prvního stupně nevyslechl ani jejich výpovědi nepřčetl a návrh obžalovaného na výslech těchto svědků jako nadbytečný zamítl, přičemž v odůvodnění napadeného rozsudku uvedl, že tak učinil pro jednoznačnou a nepochybnou průkaznost jak obsahu revizní zprávy, tak i před soudem slyšených svědků. S tímto postupem soudu prvního stupně však nelze souhlasit. Vzhledem k výše uvedeným nedostatkům revizní zprávy, která ji činí nepřezkoumatelnou a dále i s ohledem na obhajobu obžalovaného, který popíral, že by s těmito dalšími svědky vůbec jednal, šlo o významné důkazy, neboť jimi mělo být prokázáno, zda, jakým způsobem a pod jakou záminkou obžalovaný nebo někdo jiný s nimi jednal za účelem dosažení jejich souhlasu s napsáním jejich jména v rozdělovníku v souvislosti s odměnou, která jim nepříslušela a jakou částku z takto vykázané odměny převzali. O těchto okolnostech mohl být proveden jedině důkaz výsledkem těchto svědků nebo přečtením protokolu o jejich výpovědi. Tento důkaz nemohl být nahrazen vyjádřením těchto svědků před orgány podnikové kontroly obsaženým v revizní zprávě, neboť takové vyjádření není důkazem, který by odpovídal výpovědi svědka ve smyslu § 89 odst. 2 tr. ř. Tím, že soud prvního stupně tyto další svědky v hlavním líčení nevyslechl, popřípadě nepřčetl za podmínek uvedených v § 211 odst. 1 tr. ř. protokoly o jejich výpovědích, bylo dále obžalovanému znemožněno, aby se k výpovědím těchto svědků v hlavním líčení vyjádřil, a tak byl zkrácen na jednom z důležitých práv obhajoby (§ 33 odst. 1, § 214 tr. ř.). Ve svých důsledcích pak neprovedení těchto svědeckých důkazů vedlo k tomu, že nebyl v řízení před soudem prvního stupně náležitě zjištěn skutečný stav věci. Soud prvního stupně proto pochybil, když neprovedl důkaz výsledkem těchto dalších svědků.